

загроз з урахуванням тих історичних «уроків», що мали місце на Чорнобильській АЕС у далекому 1986 році.

Список використаних джерел

1. Кримінологія: підручник / В. С. Батиргарєєва, О. Г. Колб, О. Ю. Шостко та ін. ; за заг. ред. професора Б. М. Головіна. Харків: Право, 2020. 384 с.

2. Чорнобильське досє КГБ: від будівництва до аварії: збірник документів про катастрофу на Чорнобильській АЕС. Київ : Майстер книг, 2020. Т. 1. 687 с.

3. Чорнобиль: іспит на мужність: збірник спогадів та короткі біографії учасників ліквідації аварії на Чорнобильській АЕС – ветеранів академії, які першими вступили в боротьбу з наслідками планетарної катастрофи / упоряд. В. С. Заяць та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2016. 300 с.

4. Андрейцев В. І. Право екологічної безпеки : навч. та наук.-практ. посіб. Київ : Знання-Прес, 2002. 332 с.

Лішук Богдан Вікторович,

старший викладач кафедри тактичної підготовки навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ СИСТЕМИ МВС УКРАЇНИ У РАЗІ ВИНИКНЕННЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРУ

В умовах сьогодення наша держава прагне бути частиною європейської спільноти, зокрема і в сегменті використання найкращих практик реагування на виклики, пов'язані з небезпеками природного та техногенного характеру за сучасних умов організації управління у надзвичайних ситуаціях та налагодження взаємодії між державними інституціями у сфері цивільного захисту. Виникає необхідність постійного вдосконалення інноваційних методів, які використовуються щодо протидії надзвичайним ситуаціям та заради подальшого удосконалення єдиної державної системи цивільного захисту в Україні.

Виникнення надзвичайних ситуацій техногенного походження у різних регіонах України і зростання числа

людських жертв змушують вдосконалювати механізми захисту цивільного населення і використовувати сучасні підходи для запобігання та ліквідації наслідків вражаючого впливу негативних факторів.

Для запобігання та реагування на конкретні загрози необхідна підготовка всіх керівних ланок і суб'єктів господарювання, у тому числі органів системи МВС України. На сучасному етапі функціонування правоохоронних органів постало питання налагодження між ними взаємодії щодо швидкого реагування на кризові ситуації. Значну небезпеку представляють насамперед техногенні та природні надзвичайні ситуації. Внаслідок цього, в умовах досить складної політичної, економічної, соціальної ситуації зростання ризиків виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природнього походження становить загрозу національній безпеці України. Рівень національної безпеки в країні не може бути достатнім, якщо на загальнодержавному рівні не буде вирішено питання щодо захисту населення, об'єктів економіки.

Масштабність негативного впливу аварій, катастроф на функціонування всіх сфер життєдіяльності людини ставить завдання пошуку шляхів мінімізації наслідків надзвичайних ситуацій. Держава взяла на себе зобов'язання по формуванню необхідного потенціалу захисту цивільного сектора. Внаслідок цього на державні інституції покладається обов'язок здійснювати заходи цивільного захисту, тобто забезпечувати конституційне право громадян на захист життя і здоров'я.

У разі виникнення надзвичайних ситуацій порушується нормальний ритм життя населення, виникає загроза життю та здоров'ю громадян, відбувається активізації злочинності та збільшується кількість порушень публічної безпеки і порядку. В умовах виникнення кризових ситуацій виникає необхідність залучення значних сил державних органів для ліквідації їх наслідків.

Необхідно зазначити, що Міністерство внутрішніх справ України проводить роботу щодо забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню. Серед центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та

координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України слід зробити акцент на важливій ролі Національної поліції України та Державної служби України з надзвичайних ситуацій щодо запобігання та реагування на надзвичайні ситуації.

Національна поліція України в складі єдиної державної системи цивільного захисту є функціональною підсистемою забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку, безпеки дорожнього руху [1]. Основною метою розвитку Національної поліції України є поетапне створення правоохоронного відомства європейського зразка для подальшого ефективного виконання завдань шляхом налагодження належної взаємодії поліції з іншими правоохоронними органами як на державному, так і на міжнародному рівні, у тому числі шляхом спільного виконання завдань та для координації спільних дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій.

Заходи з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, пожеж та небезпечних подій на території України здійснюються силами цивільного захисту, у тому числі підрозділами оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, із залученням органів Національної поліції України та підрозділів Національної гвардії України відповідно до покладених на них завдань. Для виконання спільних заходів передбачено наступні форми взаємодії: 1) обмін інформацією про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій, пожеж та небезпечних подій у різних регіонах країни; 2) проведення спільних оперативних нарад Голови ДСНС або його заступників з Головою (заступниками) Національної поліції України та Командувачем (заступниками) Національної гвардії України, керівників територіальних органів ДСНС з керівниками територіальних (у тому числі міжрегіональних) органів Національної поліції України та оперативно-територіальних об'єднань Національної гвардії України; 3) здійснення спільних заходів за планами взаємодії органів управління та сил цивільного захисту в разі виникнення надзвичайної ситуації, що розробляються на регіональних і місцевих рівнях; 4) проведення спільних навчань та тренувань; 5) здійснення інших заходів, передбачених чинним законодавством [2]. Скоординовані дії різних державних інституцій та розроблення стратегії цивільного захисту України буде впливати на оперативність у

прийнятті рішень щодо ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

Діяльність органів управління і сил системи цивільного захисту при реагуванні на надзвичайні ситуації не в повній мірі забезпечує належний рівень організації ефективних заходів протидії наявним загрозам. Виникають певні недоліки при прийнятті оперативних рішень щодо своєчасності та адекватності здійснення заходів реагування під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, що, в цілому, негативно впливає на рівень безпеки суспільства у разі виникнення масштабних катастроф. Як свідчать аналітичні дані стану техногенної та природної безпеки в Україні, основною проблемою системи реагування на надзвичайні ситуації є недостатня ефективність управління [3].

Відповідно до наказу МВС України від 31 жовтня 2016 року № 1129 «Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану», визначається порядок взаємодії головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, областях та місті Києві і міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України, а також їх структурних та відокремлених підрозділів при реагуванні на надзвичайні ситуації, проведенні аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт, відпрацюванні та уведенні в дію планів реагування на надзвичайні ситуації та при виконанні визначених законодавством України службових завдань у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, а також виконанні завдань територіальної оборони та цивільного захисту в особливий період [4].

Таким чином, одним з основних напрямів розв'язання існуючих проблем є налагодження тісної взаємодії між органами управління і силами системи цивільного захисту при реагуванні на надзвичайні ситуації техногенного характеру, у тому числі між органами системи МВС України. Побудова ієрархічно організованої структури управління та взаємодії між органами системи МВС України дасть можливість ефективно вирішувати кризові ситуації сьогодення.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Положення про функціональну підсистему забезпечення публічної (громадської) безпеки і порядку, безпеки дорожнього руху єдиної державної системи цивільного захисту: наказ МВС України від 04.10.2019 № 835. *Відомості Верховної Ради України*. 2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1199-19#Text>.

2. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії між Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Національною поліцією України та Національною гвардією України у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації, пожежі та небезпечні події: наказ МВС України від 22.08.2016 № 859. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1254-16#n15>.

3. Аналітичний огляд стану техногенної та природної безпеки в Україні за 2017 рік. URL: <http://www.dsns.gov.ua/>.

4. Про затвердження Інструкції про порядок взаємодії територіальних органів поліції та міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України під час реагування на надзвичайні ситуації, у випадку уведення правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: наказ МВС України від 31.10.2016 № 1129. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0085-17#Text>.

Лук'янов Сергій Васильович,
викладач кафедри тактичної підготовки
навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ

РОЛЬ І МІСЦЕ СИСТЕМИ ОРГАНІВ МВС УКРАЇНИ В ДЕРЖАВНІЙ ПОЛІТИЦІ ЗАПОБІГАННЯ ТА РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ ТЕХНОГЕННОГО ТА ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

Ми живемо в умовах постійної загрози виникнення нової техногенної ядерної катастрофи, запобігти якій ще можна. Але для цього потрібно вивчити урок Чорнобиля та виконувати вимоги законодавства з питань запобігання аваріям на джерелах іонізуючого випромінювання і захисту населення від нього.

Аварія на Чорнобильській АЕС увійшла в історію як транскордонна. Від її наслідків постраждала не тільки Україна, а